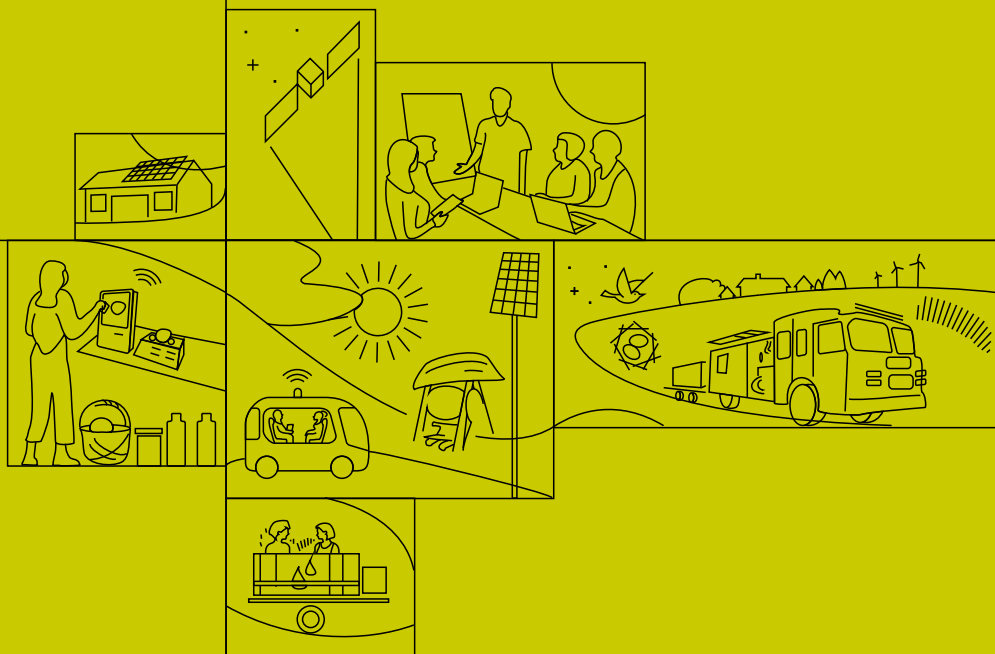

Arukad külad ja kogukonnad

Eesti maaelu arengukava 2014-2020
LEADER-meetme projektid

© Maaelu Teadmuskus 2024

Arukad külad ja kogukonnad

Eesti maaelu arengukava 2014-2020 LEADER-meetme projektid

Arukad külad Eestis ja Euroopas

Mis on arukas küla?

Euroopa Komisjoni maaelu poliitikates on aruka küla kontseptsioon suhteliselt uus mõiste, mille lähtepunktiks on 2016. aastal kavandatud Cork 2.0 deklaratsioon „Parem elu maapiirkondades“. Komisjon tõstab aruka küla lähenemist esile kui olulist võimalust, mis aitab kohalikel kogukondadel lahendada lairibaühenduse, töövõimaluste ja teenuste pakkumisega seotud probleeme selgel ja terviklikul viisil.

Aruka küla lähenemisviis on kogukonnakeskne tegutsemine arvestades piirkonna vajadusi, eripära, tugevusi ja võimalusi. Keskseteks võtmesõnadeks on kogukond, koostöö, ühistegevus, kaas-aegsete ja digitaalsete lahenduste kasutamine, kohaliku ressursi ning võimaluste kasutamine jätkusuutlikul viisil. Iga kogukond saab olla arukas just neile jõukohasel moel, võttes fookusesse valdkonnad, mis kogukonnaliikmete ühisel mõttevahetusel kõige rohkem tähelepanu vajavad.

Arukate külade toetamiseks ei ole Euroopa Liidus loodud eraldi toetusprogrammi, vaid julgustatakse kasutama erinevaid ja juba olemasolevaid Euroopa Liidu, riiklikke, kohalikke või ka eraalgatuslikke fonde ja toetusskeeme.

Praeguseks on arukate külade temaatikas edasi arenenud nii Euroopas kui ka Eestis. Lõppemas on mitmed pilootprojektid, mis tõestavad, et arukate külade meetodit saab edukalt maapiirkondade arendamiseks kasutada.

LEADER ja arukad külad

Arukal külal ja LEADERil on palju ühiseid jooni. Eestis on LEADER-meetmest toetatud mitmeid kogukonna kaasamisele, koostööle ja jätkusuutlikule arengule suunatud tegevusi. Aruka küla strateegiaprotsessi toetamine, kogemuste vahetus ja võrgustike loomine on mitme kohaliku tegevusrühma (edaspidi ka LEADER-tegevusrühm) koostööprojektide eesmärk.

**Arukad külad on meie tulevikukülad,
need toetavad maapiirkondade
terviklikku arengut ja mõtteviisi!**

Antud kogumikust leiab 31 aruka küla kontseptsiooni toetavat ettevõtmist üle Eesti, mis on saanud tuge Eesti maaelu arengukava 2014–2020 LEADER-meetmest. Kõik projektid on omanäolised ja inspireerivad, keskendudes erinevatele teemadele: noored, kultuur, kogukonna areng, mobiilsus, kohalik toit, keskkond, kaugtöö arendamine, kriisijuhtimine, turism, põlvkondade ühendamine jms. Need projektid on vaid väike osa arukatest ettevõtmistest, mis panustavad meie maapiirkondadesse, parandavad elukeskkonda ja suurendavad maakogukondade omavahelist koostööd.

Maaeluvõrgustiku toetavad tegevused

Eesti maaeluvõrgustik alustas oma tegevusi 2007. aastal. Alates 2023. aastast täidab maaeluvõrgustiku üksuse ülesandeid Maaelu Teadmiskeskuse maaeluvõrgustiku teenistus. Maaeluvõrgustik on erinevate tegevustega püüdnud aruka küla lähenemist Eestis toetada. Peamiselt vahendatakse ja jagatakse Euroopa ja Eesti aruka küla valdkonnaga seotud informatsiooni, kogutakse ja levitakse häid praktikaid ning projektinäiteid. Seminaride, infopäevade, arutelugruppide ja õppereiside korraldamisega tuuakse kokku erinevaid osapooli, et luua viljakas pinnas koostööks ja võrgustumiseks.

Arukate külade kontseptsiooni levikule Eestis aitas kaasa Virtsu aleviku osalemine pilootkülanäidena Euroopa Komisjoni projektis „*Smart Rural 21*“. Mõju on avaldanud ka mitmed teised Euroopa algatused, sh Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD – *European Network for Rural Development*) arukate külade töögrupp, ELi maapiirkondade pikaajaline visioon ja maaelupakt, „*Smart Rural 27*“ projekt, *Startup Village* jne.

Arukad külad on meie tulevikukülad, need toetavad maapiirkondade terviklikku arengut ja mõtteviisi!

Sisukord

Arukad külad Eestis ja Euroopas	2
Arukate külade arenguprogramm suurendas kohalike kogukondade võimekust.....	6
Mobiilne noortekeskus merekonteineris inspireerib Toila noori.....	8
Ühised väärtused ja ettevõtmised suurendavad kogukonnatunnet	10
Avatud köök avardab kogukonnaelu ja toidukultuuri.....	12
Hiidlaste nutikas rändkino toob väärtifilmid kodule lähemale.....	14
Paadrema Külakeskuse soojad ruumid elavdavad kogukonnaelu.....	16
Mobiilne elektrigeneraator tagab valmisoleku kriisiolukorras.....	18
Lohusuu külas saab mobiilset tünnisauna rentida kontaktivabalt.....	20
Umbusis arendatakse kogukonnapõhist ettevõtlust.....	22
Ühtne Oisu kogukond.....	24
Mobiilne soe vesi.....	26
EstPol – kogukonna kestmise heaks.....	28
Kloostrimetsa talupoe maitsev kaup on kättesaadav igal ajal!.....	30
Mitmeotstarbelise kogukonnakeskuse loomine Otepääl – sünergia kogukonnaaktivistide, ettevõtjate ja loomeinimeste vahel.....	32
Tegus, haritud ja koostöövalmis Lipa kant.....	34
Erilised toas ja õues töötamise võimalused Loovusaidas.....	36
Lubja kogukonnakeskus pakub kohalikele aastaringselt rõõmu.....	38

Haarame haamrid ehk kogukonnale avatud töökoja sisustamine kaasaegsete seadmete ja töövahenditega.....	40
Privaatse kaugtöökontori loomine Räpinasse.....	42
Valgma külaseltsi pikaajase unistuse täitumine – isemajandav külamaja.....	44
Teadlik ja õppiv kogukond Vana-Vigalas.....	46
Kogukonna kerksuse tõstmine ja tõhus toimimine kriisides.....	48
Soomaa ühtse külastustaristu arendamine suurendab kogukonna koostööd.....	50
Kolme küla kohtumised lisasid uut hingamist.....	52
Nutikad lahendused avalikus ruumis aitavad vähendada süsiniku jalajälge.....	54
Laekvere noored kohtuvad skate-pargis.....	56
Kui mänguväljakust saab kogukonna kohtumispaik.....	58
Renoveeritud Kangsti külamaja parandab kogukonna elukeskkonda ja koostööd.....	60
Multifunktsionaalne bussipeatus näitab külaelanike nutikust.....	62
Laimjala bussiootepaviljon inspireerib inimesi üle maailma.....	64
Kogukonnakeskuse renoveerimine andis tuult tiibadesse.....	66
Märksõnade register.....	68

Koostööprojekti partnerid:

Tartumaa Arendusselts,
Valgamaa Partnerluskogu,
Lääne-Harju Koostöökogu,
Jõgevamaa Koostöökoda,
Võrumaa Partnerluskogu,
Pärnu Lahe Partnerluskogu,
Järva Arengu Partnerid, PAIK,
Ida-Harju Koostöökoda,
Põlvamaa Partnerluskogu,
Rohelise Jõemaa Koostöö-
kogu, Põhja-Harju Koostöö-
kogu, Virumaa Koostöökogu

Osalevad külad/piirkonnad:

Eassalu-Neitsi külade
piirkond,
Kamari Haridusselts,
Kilingi-Nõmme piirkond,
Kiltsi-Ebavere-Väike-Maarja,
Koeru piirkond,
Kose-Uuemõisa küla,
Kriilevälja küla,
Kuremaa alevik, Kääpa küla,
Lubja küla, Luunja vald,
Lääne-Harju kogukond,
Meeri küla, Navi küla,
Neeme küla, Otepää valla
külad, Purtse küla,
Ravila Külaarendamise Selts,
Rohelise Jõemaa külade
piirkond, Taevaskoja küla,
Taheva piirkond, Uuesalu küla,
Vajangu piirkond,
Venivere-Paasvere-Laekvere
piirkond

Arukate külade arengu- programm suurendas kohalike kogukondade võimekust

Arukate külade arenguprogramm on seni suurim Eesti arukaid külasid toetav LEADER-koostööprojekt, mis pakkus tuge ja koolitustegevusi 24-le külale ja kogukonnale aruka küla strateegia loomiseks. Lisandväärtusena loodi Eesti arukate külade võrgustik, et suurendada kohalike kogukondade võimekust ja teadlikkust piirkonna arenguvõimalusest.

Arenguprogrammi koolitustegevused keskendusid erinevatele teemadele: näiteks sotsiaalne innovatsioon, digilahendused, rohepööre, piiriüleste teenuste arendamine, nutikad transpordi- ja logistikalahendused, isemajandamise võimekus ja ärilised teenused. Toimused õppereisid nii Eestis kui ka väljapoole, et saada teadmisi ja vahetada kogemusi.

Lisaks oli igale külale ette nähtud eraldi toetus piloottegevuste elluviimiseks. Nõnda on programmis osalenud Kääpa kogukond Jõgevamaal ellu kutsunud taaskasutusele keskenduva õpituba-de sarja. Navi külas Võrumaal on sisse seatud pop-up-lastehoid, et leida leevendust lasteaiakohtade vähesusele. Põhja-Harjumaal Neeme külas lükati käima külakino ja Jõgevamaal Kamaris loodi kogukonnakööök. Arukate külade arenguprogramm andis hoogu juurde paljudele toredatele ettevõtmistele.

Arukad külad on hoos!

Arukate külade arenguprogramm andis hoogu juurde paljudele toredatele ettevõtmistele.

Toetuse saaja: Tartumaa Arendusselts (juhtpartner)

Projekti asukoht: Eesti

Veebileht: leaderliit.eu/arukad-kulad/

Projekti peamised tegevused: koolitustegevused, mentortugi programmis osalevatele küladele/ piirkondadele aruka küla strateegiate loomiseks ja piloottegevuste rakendamiseks

Teostamise aastad: 2021–2023

Toetused kokku: 200 342 €

Mobiilne noortekeskus merekonteineris inspireerib Toila noori

Toila valla noorte pöörase sihikindluse ja tegutsemisjulguse ning mitmete heade inimeste, ettevõtete ja valla koostöö tulemusel valmis mobiilne merekonteiner-noortekeskus. 20-jalane merekonteiner on ümber ehitatud mobiilseks noortekeskuseks, mis suveperioodidel paikneb Toila valla erinevates piirkondades. Noortekeskusega pakutakse 7-26-aastastele Toila valla noortele innovatiivse ja jätkusuutliku lähenemisega teenust, millega võimestatakse ja toetatakse iseseisvate, algatusvõimeliste, ettevõtlike ning ühiskonda panustavate noorte kujunemist.

Mobiilne merekonteineris noortekeskus paikneb suveperioodidel Toila valla erinevates piirkondades.

Noortekeskuse kontseptsioon on loodud koostöös noortega ning nende soovide, vajadustest ja huvidest lähtuvalt. Merekonteinerit saab liigutada erinevatesse piirkondadesse, kuhu noored kogunevad, kaasates ka neid, kelleni muidu

noorsootöö pakutavad teenused ei jõua või kes on nendest eemaldunud. Atraktiivsust lisab ka merekonteiner-noortekeskuse põnev välimus.

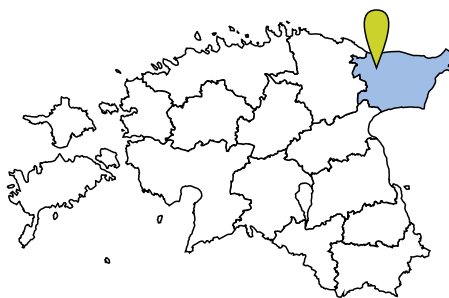
Varasemalt ei ole Eestis sellisel kujul noorsootöö mobiilsusele veel lähenetud. Antud projekt on suunanäitajaks, kuidas koostöös noortega maapiirkonnas innovatsiooni luua.

Hea näide, kuidas
koostöös noortega
maapiirkonnas
innovatsiooni luua!

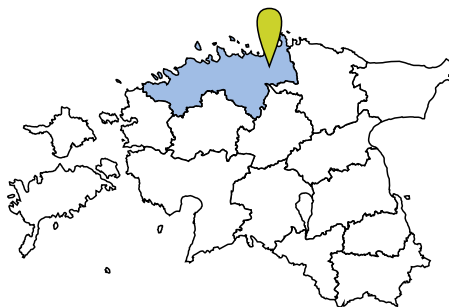
Toetuse saaja: Toila Vallavalitsus
Kohalik tegevusrühm: Kirderanniku Koostöökogu
Projekti asukoht: Toila vald, Ida-Virumaa
Veebileht: facebook.com/Toilavallanoortekeskused
Projekti peamised tegevused: Mobiilse noorsootöö
 teenuse arendamine Toila vallas
Teostamise aastad: 2022–2023
Toetused kokku: 24 997 €

Kuusalu valla elanikel on tänu ettevõtmisele võimalus kogu perega kodu lähedal kultuuriselt aega veeta, kunsti õppida, tunda rõõmu koosolemisest ja ühistest väärtustest.

Toetuse saaja: MTÜ Kolgaküla Selts
Kohalik tegevusrühm: Arenduskoda
Projekti asukoht: Kuusalu vald, Harjumaa
Veebileht: facebook.com/Kolgakylarahvamaja
Projekti peamised tegevused: Kuusalu valla kogupereprojekti 2019-2020 ja 2022-2024 raames sündmuste korraldamine piirkonna elanikele
Teostamise aastad: 2019–2024
Toetused kokku: 19 305 €

Kogukonnaköögis saavad kohalikud hobi-
kokad koos õppida, pakkuda toitlustus-
teenust, korraldada toiduüritusi, koolitusi ja
kogukonda kaasavaid sündmuseid.

Fotod: Silver Raidla

Toetuse saaja: MTÜ Tuula Tutulus

Kohalik tegevusrühm: Nelja Valla Kogu

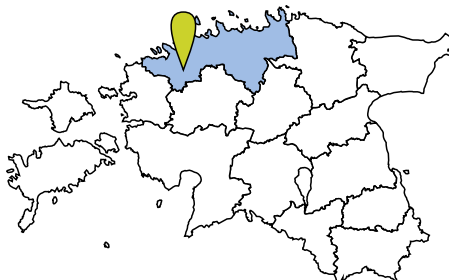
Projekti asukoht: Tuula küla, Saue vald, Harjumaa

Veebileht: tuula.ee

Projekti peamised tegevused: Kogukonnaköögi juurde
teenindusala loomine ning saalitoilide ja riputussiinide
soetamine ning paigaldamine

Teostamise aastad: 2020–2023

Toetused kokku: 23 682 €

Hiidlaste nutikas rändkino toob väärtfilmid kodule lähemale

Uute filmide nägemiseks ei pea hiidlased enam mandrile sõitma, sest digitaalne kinotehnika võimaldab kinoelamust nautida kohapeal. MTÜ Hiiumaa Kino ettevõtmisel soetati Hiiu maakonda digitaalne rändkinotehnika, millega on võimalik erinevates kohtades näidata ükskõik millist digitaalsesse kinolevisse tulnud filmi.

Hiiumaa on kõige väiksema asustustihedusega omavalitsus Eestis ning saarelised tingimused piiravad mugavat ligipääsu suurtesse keskustesse. Seetõttu on arukad lahendused kogukonnateenuste parandamiseks olulised. Digitaalne kinotehnika võimaldab kinol minna inimestele lähemale ja pakkuda neile kohapeal nii kassahitte kui ka väärtfilme. Ühised kinokülastused ja filmifestivalid suurendavad kogukonna koostööd ning parandavad oluliselt elukeskkonda. Kuna kultuurihuvilised ei pea enam filme mandril vaatamas käima, hoitakse sel viisil kokku aega ja kütust ning panustatakse säästvale eluviisile.

Projekti elluviimisel oli oluline tugi kogukonnal ja kinoühingu sõpradel, kelle kaasabil koguti projekti omaosaluse rahalised vahendid. Rändkino liidab Hiiumaa külakogukondi ja suurendab ühtsustunnet.

**Rändkino liidab Hiiumaa
külakogukondi ja
suurendab ühtsustunnet.**

Digitaalne kinotehnika võimaldas kinol minna inimestele lähemale ja pakkuda neile kohapeal nii kassahitte kui ka väärtfilme.

Toetuse saaja: Hiiumaa Kino MTÜ

Kohalik tegevusrühm: Hiidlaste Koostöökogu

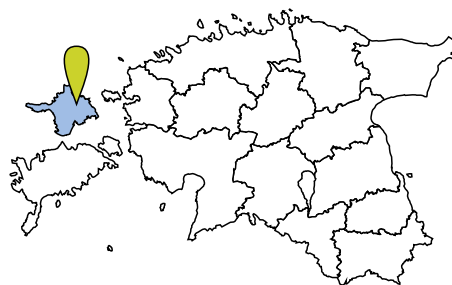
Projekti asukoht: Hiiumaa

Veebileht: hiiumaakino.ee

Projekti peamised tegevused: Hiiu maakonna digitaalse kinotehnika soetamine

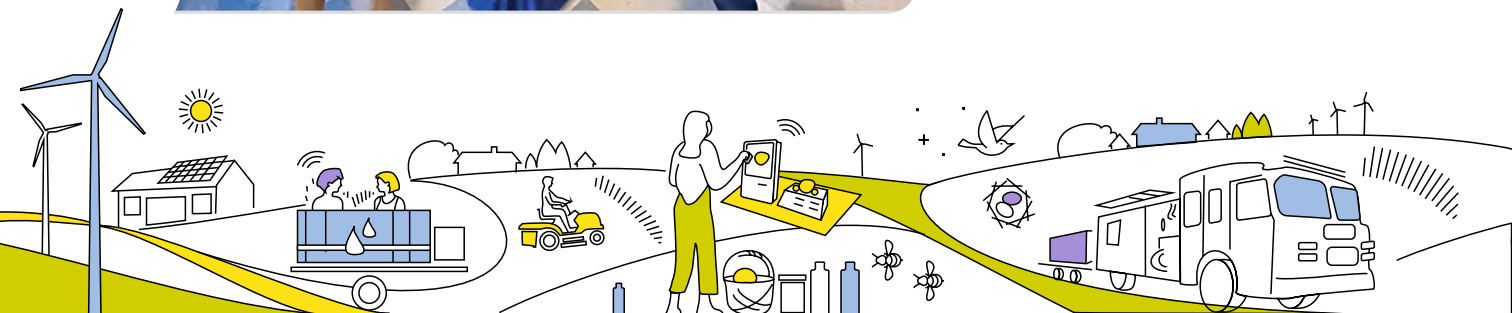
Teostamise aastad: 2017–2020

Toetused kokku: 41 442 €

Paadrema külakeskuse hoonesse paigaldati õhk-vesi radiaatorküte, mis aitab hoida majas stabiilset temperatuuri ja erinevate huvitegevustega on võimalik tegeleda osalejatele sobival ajal

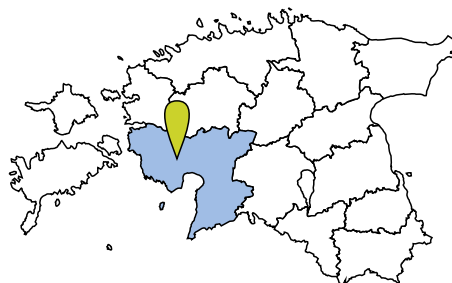
Tänu uuele küttesüsteemile on kogukond ühtsem. Külaelanikel on ka külma ilma korral võimalus toimetada soojas ja hubases külakeskuses. Vanad ja töökindlad ahjud on külakeskuses endiselt olemas ning neid saab kriisiolukorras või erakordse pakasega alati kasutada.

Tänu uuele küttesüsteemile on kogukond ühtsem ja koos tegutsev, külaelanikel on ka külma ilma korral võimalus toimetada soojas ja hubases külakeskuses.

Toetuse saaja: MTÜ Paadrema Külaselts
Kohalik tegevusrühm: Pärnu Lahe Partnerluskogu
Projekti asukoht: Paadrema küla, Lääneranna vald, Pärnumaa
Veebileht: paadrema.ee
Projekti peamised tegevused: Külakeskuse uue küttesüsteemi projekteerimine ja paigaldamine
Teostamise aasta: 2022
Toetused kokku: 28 577 €

Mobiilne elektrigeneraator tagab valmisoleku kriisiolukorras

Kose valla Alansi-Harmi-Kõue-Habaja piirkonna elanikud saavad nüüdsest elektrikatkestuste puhul abi mobiilsest elektrigeneraatorist. Elektrienergia puudumisel kannatab majapidamiste tavapärase toimimine: toad on külmad, häiritud on veevarustus, sideteenused, toiduvalmistamine ja hügieen. Kriisiolukorraga toimetulek nõuab head ettevalmistust ja koostööd kogukonna liikmete vahel.

Alansi Vabatahtlik Päästeselts kaardistas piirkonna kogukonnakeskused ja võimalikud evakuatsioonipunktid, mida suudetakse tänu mobiilsele elektrigeneraatorile katta samaaegselt. Projekti abil soetati sõiduauto haagisel liigutatav elektrigeneraator ning tarbe- ja kustutusvee paak koos vajaliku tehnilise varustusega.

Alansi-Harmi-Kõue-Habaja piirkonnas elab ligi 500 inimest, kellele saab Alansi Vabatahtlik Pääseselts tänu mobiilsetele seadmetele pakkuda kiiremini hädavajalikku abi. Autonoomne elektrienergia ja tarbevee tagamine võimaldab kriisi- või ohuolukorras hakkama saada!

Harjutuspäev koos Kose komando päästjatega Harmi koolis. Harjutame generaatoriga Harmi kooli elektrivarustuse loomist.

Autonoomne elektrienergia ja
tarbevee tagamine võimaldab kriisi-
ja ohuolukorras hakkama saada!

Seltsi päästeauto koos konteinerveepaagi ja generaatoriga Habajal Maal elamise päeval.

Toetuse saaja: MTÜ Alansi Vabatahtlik Päästeselts

Kohalik tegevusrühm: Ida-Harju Koostöökoda

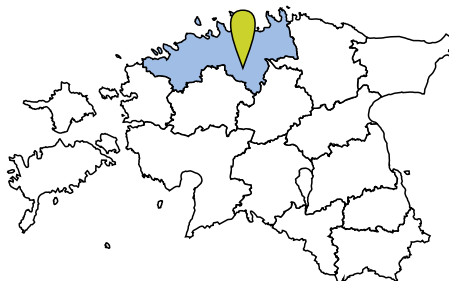
Projekti asukoht: Alansi, Kose vald, Harjumaa

Veebileht: facebook.com/alansivpk

Projekti peamised tegevused: Alansi piirkonna võimalike evakatsioonipunktide kaardistamine, mobiilse elektrigeneraatori, kütusemahuti ja konteinerveepaagi soetamine

Teostamise aastad: 2022–2023

Toetused kokku: 51 504 €

Lohusuu külas saab mobiilset tünnisauna rentida kontaktivabalt

Eestlaste igapäevaelus on saunatraditsioonidel ja -kultuuril olnud tähtis koht. Saun mängib olulist rolli maakogukondades ja külates, sest saun toob inimesi kokku, tervendab ja lõõgastab meeli.

Lohusuu ettevõtte Lorest OÜ on piirkonna saunamaastikule toonud uuenduslikkust. Loodud on kontaktivaba mobiilsete kümblustünnide ja tünnisauna renditeenus. Projekti käigus ehitati hoone, milles saab rendiobjekte (saunad, tünnid, grillid, peotelk) hoiustada, hooldada ja kontaktivabalt välja rentida. Hoonet on võimalik avada distantsilt. Klient saab soovitud inventari rentida ja tagastada teiste inimestega kokku puutumata. See muudab teenuse kättesaadavamaks ja ei pea palkama eraldi inimest, kes klientidega kohapeal suhtleks.

Projekt panustab ettevõtte jätkusuutlikkusse ja kiirese arengusse ning annab piirkonna elanikele võimaluse kasutada uut ja mugavat teenust, mis vaba aja veetmist mitmekesistab. Saun ühendab kogukondi!

Saun ühendab kogukondi!

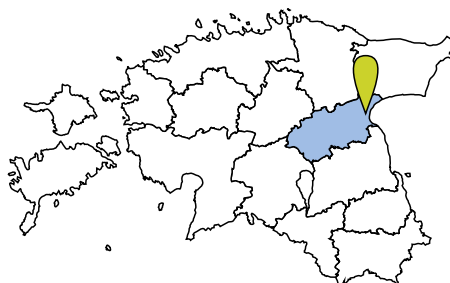

Piirkonna elanikel on nüüdsest võimalus kasutada uut ja mugavat teenust.

Fotod: Lorest OÜ

Toetuse saaja: Lorest OÜ
Kohalik tegevusrühm: Peipsi-Alutaguse Koostöökoda
Projekti asukoht: Lohusuu, Mustvee vald, Jõgevamaa
Veebileht: peipsisaunad.ee
Projekti peamised tegevused: Kümblustünnide ja tünnisauna renditeenuse kontaktivabaks muutmine
Teostamise aastad: 2022–2023
Toetused kokku: 32 142 €

Umbusi arendatakse kogukonnapõhist ettevõtlust

Umbusi Külaselts ja Khordongi ühing on võtnud oma südameasjaks Umbusi külaelu edendamise. Erinevatele külaelu teemadele püütakse läheneda kogukondlikult – olgu see talgute korraldamine, transpordi jagamine, naabrivalve või iga-aastase Umbusi päeva korraldamine.

Paljudel külaelanikel on oma õu ja aiamaa, mida on vaja niita ja harida, kuid selleks pole mõistlik üksi suuremat tehnikat osta või rentida. Nõnda leiti, et külas võiks olla oma traktor koos vajalike lisaseadmetega, et tagada looduslike rohumaade niitmine, väikepõllumajandusmaa majandamine kohaliku toidu kasvatamiseks ja tootmiseks, jäätmaahoolitus raskesti ligipääsetavates kohtades ning metsahooldus koos küttepuude tegemise võimalusega.

Külale soetatakse traktor ja lisaseadmena frontaallaadur, kopp, hooldusniiduk ja mullafrees, mille abil on võimalik pakkuda kogukonnas teenust nii aiamaa harimiseks, rohumaade niitmiseks kui metsahoolduseks.

Tänu traktorile ja lisaseadmetele tõuseb majapidamiste isemajandamise võime, aga ka võimekus väikeettevõtluse arendamiseks.

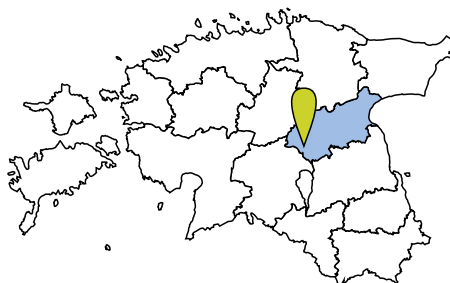

Tänu traktorile ja lisaseadmetele tõuseb kogukonnas isemajandamise võime, aga ka võimekus väikeettevõtluse arendamiseks.

Fotod: Khordongi Ühing

Toetuse saaja: MTÜ Khordongi Ühing Eestis
Kohalik tegevusrühm: Jõgevamaa Koostöökoda
Projekti asukoht: Umbusi, Põltsamaa vald, Jõgevamaa
Veebileht: umbusikeskus.wordpress.com
Projekti peamised tegevused: Kogukonnapõhise ettevõtluse arendamine – väiketraktori soetamine koos vajalike lisaseadmetega
Teostamise aastad: 2023–2024
Toetused kokku: 6 246 €

Oisu kogukond on saavutanud ühtse meele ja tunnetuse!

Ühtne Oisu kogukond

Järvemaal asuv Oisu alevik on saanud uue hingamise – toimuvad ühisüritused, tehakse koostööd nii kogukonna sees kui naaberküladega ja tuuakse uhkusega esile piirkonna kultuuripärandit. Oisu kogukond on saavutanud ühtse meele ja tunnetuse!

Oisu kogukonnaelu aktiveerumisele aitas kaasa MTÜ Oisu Kultuuri ja Arengu Seltsi kogukonnaprojekt. Ettevõtmise eesmärk oli Oisu kandi inimeste liitmine huvipakkuvate ühistegevuste ning piirkondlike sündmuste kaudu, Oisu raamatukogu kogukondliku kooskämiskoha tegevuste laiendamine ja selle tähtsuse suurendamine, elanike lähendamine oma kodukohaga läbi ühise meenutamise, traditsioonide arendamise ja hoidmise ning ajaloo talletamise.

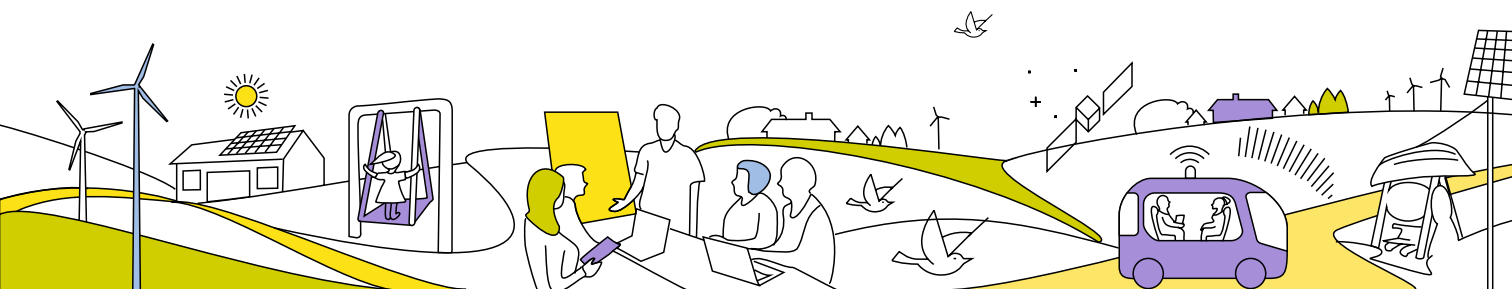
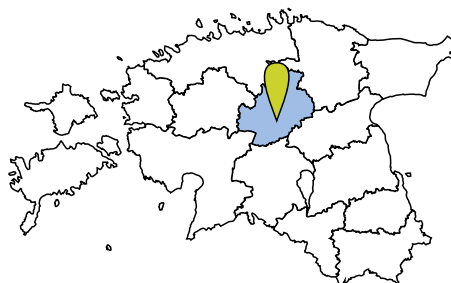
Projekti üritustel osales kokku üle 800 inimese ning ühise tegutsemise tulemusena tihenes koostöö mitmel tasandil – mittetulundusühingu liikmete vahel, külaelanike ja ühingu ning kohalike asutuste vahel. Kohalik seltsielu elavnes ning koostegutsemise valmidus suurenes. Korraldatud on mitmeid uusi ühistegevusi ning traditsioonilisi ettevõtmisi.

Ühisüritustel osales
kokku üle 800 inimese.

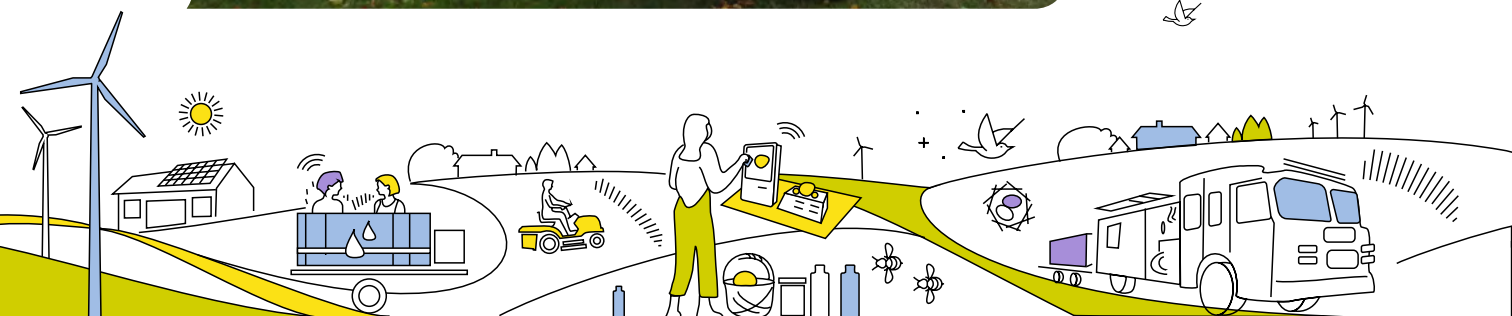
Toetuse saaja: MTÜ Oisu Kultuuri ja Arengu Selts
Kohalik tegevusrühm: Lõuna-Järvamaa Koostöökogu
Projekti asukoht: Oisu, Türi vald, Järvamaa
Veebileht: facebook.com/oisualevik
Projekti peamised tegevused: Oisu kogukonnaelu
 aktiveerimine ürituste korraldamise, kultuuripärandi
 digitaliseerimise ja eksponeerimise, ürituste
 korraldamiseks ja sporditegevuste tegemiseks
 vajalike vahendite soetamise kaudu
Teostamise aastad: 2018–2021
Toetused kokku: 8 236 €

Mobiilne soe vesi

Kolga-Jaani külje all asuvas Veski talus korraldatakse aastaringset põnevaid sündmuseid (käsitöö- ja vanavarapäevad, laadad) ja laste ekskursioone ning avatud on muuseum. Viiruskriisi ajal muutus väga oluliseks hügieeni hoidmine, kuid väliüritustel ja suurematel koosviibimistel puudus võimalus pesta käsi sooja veega. Probleemi lahenduseks arendati mobiilne sooja veega pesukoht.

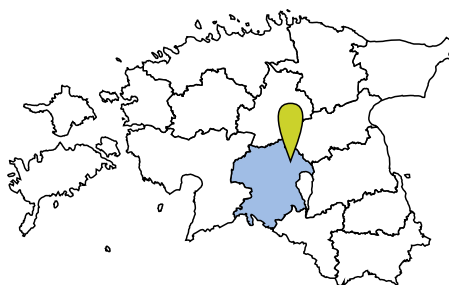
Sooja vee saamiseks paigaldati haagisele tehases valmistatud ja kõikide turvanõuetega sooja tarbevee süsteem „Nutikas2“. Süsteem kasutab vee soojendamiseks päikseenergiat, pilvise ilma korral on võimalus kasutada elektrit. Lahendus võimaldab seadet liita ka hoone veesüsteemidega ja kasutada välidušina. Seadet saab transportida ja kasutada erinevatel kogukonna sündmustel, ehitusobjektidel, kuid ka elektrikatkestuste korral elamute juures. Tulevikus plaanitakse süsteem muuta energiat salvestavaks ja lisada akud. Soe vesi igal ajal!

Soe vesi igal ajal!

Toetuse saaja: MTÜ Veski Ajaratas
Kohalik tegevusrühm: Võrtsjärve Ühendus
Projekti asukoht: Vissuvere, Viljandi vald, Viljandimaa
Veebileht: Facebook - Veski talu
Projekti peamised tegevused: Mobiilse soojavee
 seadme arendamine
Teostamise aastad: 2021–2023
Toetused kokku: 2 689 €

EstPol — kogukonna kestmise heaks

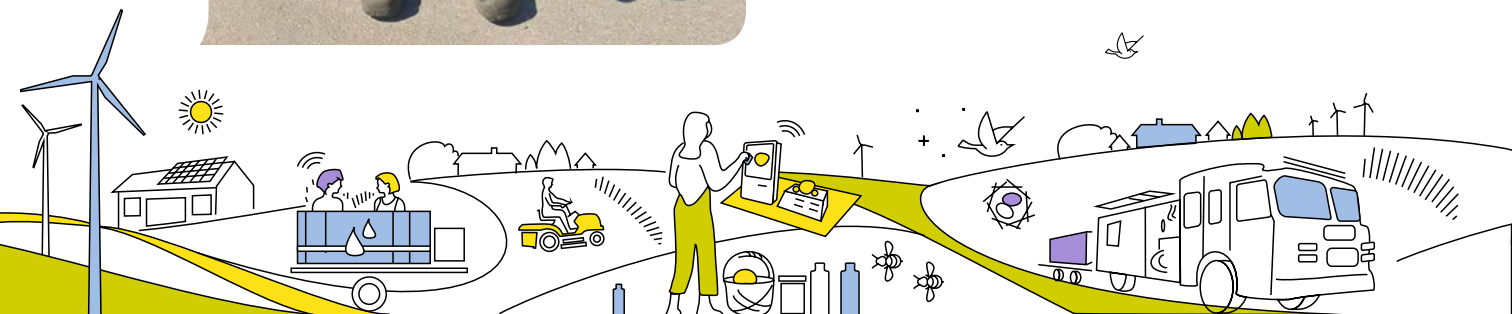
Mitmed kogukonnad seisavad silmitsi eestvedajate läbipõlemisega ja põlvkondade vahetumise probleemidega. Kui õppida üksteise kogemustest ja jagada erinevate tegevustega kaasnevaid kitsaskohti, on võimalik leida parimaid lahendusi. Just sellel eesmärgil ühendasid jõud Kodukant Läänemaa ja Nelja Valla Kogu ning käivitasid siseriikliku koostööprojekti.

Projekt algas alt-üles lähenemisega. Korraldati kohtumine, kus piirkonna elanikud said jagada oma muresid ja ideesid ning pakkuda välja uusi lähenemisi vanade probleemide lahendamiseks. See andis osalejatele võimaluse näha oma olukorda läbi kõrvalseisja pilgu ning saada uut inspiratsiooni edasiste tegevuste elluviimiseks.

Projekti abil korraldati viie mooduliga arenguseminar kogukonna eestvedajatele, kogukondade siseturvalisuse konverents ja koostöö konverents. Lisaks käidi oskusi ja teadmisi ammutamas Malta vabatahtlikelt.

Projektiga toetati jätkusuutlike kogukondade loomist maapiirkonnas kohalike ressurside kasutuse ja kogemusvahetuse kaudu, suurenes nii tegevuspiirkonna elanike aktiivsus kui kaasatute hulk ning paranes teadlikkus kohaliku turvalisusega seotud tegevustest.

Projekti tegevused suurendasid elanike aktiivsust ja teadlikkust turvalisusega seotud tegevustes.

Kogukondade konverents II. Foto: Aune Lillemets

Toetuse saaja: Kodukant Läänemaa ja Nelja Valla Kogu

Kohalik tegevusrühm: Kodukant Läänemaa ja Nelja Valla Kogu

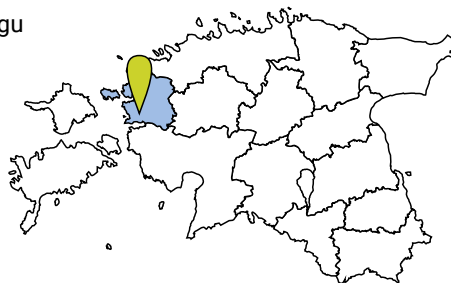
Projekti asukoht: Läänemaa ja Harjumaa

Veebileht: kklm.ee

Projekti peamised tegevused: Arenguseminari, konverentside ja välisõppereisi korraldamine

Teostamise aastad: 2019–2023

Toetused kokku: 32 588 €

Kloostrimetsa talupoe maitsev kaup on kättesaadav igal ajal!

Iseteeninduslik pop-up-müügilett tegutses juba aastaid, oli edukas ja toimis hästi, kuid puuduseks oli, et tasuda sai vaid sularahas. Lisaks sooviti kontaktivabalt müüa erinevaid talutooteid ja ka siidrit. Alkoholi müügil on aga omad tingimused, mida maantee ääres ei olnud võimalik täita.

Projekti abil soetati väike aiamaja, mis sisustati vajaliku inventariga – riulid, laud, vitriinkülmik, iseteeninduskassa koos kaardimakseterminali ja integreeritud kaaluga. Lisaks on olemas ka pakikapp neile, kes teevad eeltellimuse.

Pisikese poe sortiment on ääretult lai: siidriäädikas, siidrižele, erinevad moosid, siirup, köögiviljad, mesi, tudraõli, õlled, juustud, vürtsikad kastmed, munad, erinevaid taimeteed, pudruhelbed ja jahud, toortatar jm. Uuel hooajal saab toodete valik kindlasti täiendust.

Kloostrimetsa talupood on innovaatiline ja võimaldab klientidel nutikassas ilma müüjata ennast ise teenindada – kulude kokkuhoid ja tulu kasv müüja jaoks ning suurem paindlikkus ja kaubavalik klientidele. Kõik on õnnelikud ja toidetud!

Kloostrimetsa talupood on innovaatiline ja võimaldab klientidel nutikassas ilma müüjata ennast ise teenindada.

Kõik on õnnelikud
ja toidetud!

Toetuse saaja: Usaldusühing Kloostrimetsa Fideikomiss

Kohalik tegevusrühm: Lääne-Harju Koostöökogu

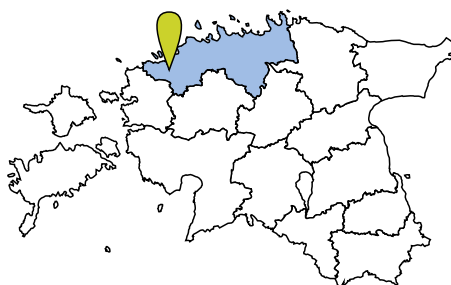
Projekti asukoht: Korjuse-Vanapere, Määra küla,
Lääne-Harju vald, Harjumaa

Veebileht: kloostrimetsa.eu

Projekti peamised tegevused: Talupoe ja vajaliku
inventari soetamine

Teostamise aasta: 2023

Toetused kokku: 5 358 €

Mitmeotstarbelise kogukonnakeskuse loomine Otepääl – sünergia kogukonnaaktivistide, ettevõtjate ja loomeinimeste vahel

Otepääl nappis ruume, kus koostöiseid tegevusi korraldada nii, et ei tekiks märkimisväärseid kulutusi ruumi rendilejatoitlustusele – otsustati, et võetakse kasutusele uus, kuid alakasutatud turuhoone. Uue kogukondliku koostöökeskuse teenuste välja selgitamiseks korraldati kogukonnaliidritele, väiketootjatele ja kohalikule omavalitsusele ajurünnak.

Mõttetalgute tulemuste põhjal rajati projektiga multifunktsionaalne kogukonnakeskus, mis pakub nelja uut teenust:

- kogukonnaköök- ja kohvik õpitubade ning ühiskokkamiste korraldamiseks;
- koolituste ja koostöö ala, mis sobib erinevate koosolekute pidamiseks;
- laste mängutuba mängimiseks ja ürituste korraldamiseks;
- vaikusetuba, mida on võimalik kasutada nii kaugtöös kui näiteks veebikoolitustel osalemiseks.

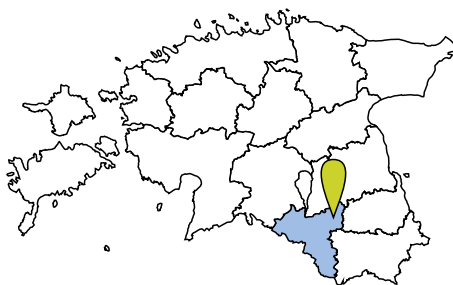
Otepää kogukonnakeskus on oma lühikese tegutsemisaja jooksul tõestanud, et ollakse õigel teel. Inimesed on kogukonnakeskuse omaks võtnud, palju tööd on ära tehtud vabatahtlikkuse alusel. Just võimaluste paljususe ja teenuste kättesaadavus kutsus siia oma kohtumisi korraldama või lihtsalt mõnusalt aega veetma.

Multifunktsionaalse kogukonnakeskuse rajamise idee sai alguse mõttetalgutelt.

Toetuse saaja: MTÜ Otepää Kogukonnaturg
Kohalik tegevusrühm: Valgamaa Partnerluskogu
Projekti asukoht: Otepää, Valgamaa
Veebileht: facebook.com/otepaakogukonnakeskus
Projekti peamised tegevused: Multifunktsionaalse kogukonnakeskuse rajamine
Teostamise aastad: 2023
Toetused kokku: 43 664 €

Toetuse saaja: MTÜ Lipa Küla

Kohalik tegevusrühm: Raplamaa Partnerluskogu

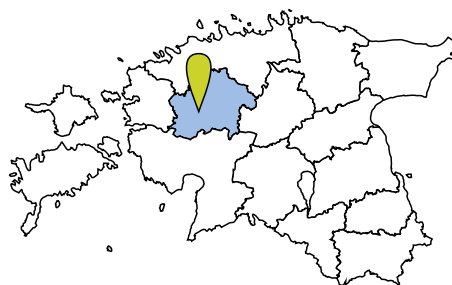
Projekti asukoht: Lipa, Keo ja Raikküla külad,
Rapla vald, Raplamaa

Veebileht: facebook.com/mtulipa.kula.3

Projekti peamised tegevused: Koolituste,
konverentside, spordi- ja kultuuriürituste korraldamine
kogukonna liikmetele

Teostamise aastad: 2018–2022

Toetused kokku: 18 320 €

Erilised toas ja õues töötamise võimalused Loovusaidas

Loovusaida peamine eesmärk oli luua uenduslik ajurünnakute pidamise ja koostöötamise keskkond.

Projekti abil ehitati aastaringseks kasutamiseks mugavustega kaugtöökontor, mida saab kasutada ka erinevate koosviibimiste korraldamiseks. Kuna tegu on looduskauni kohaga ning on teaduslikult tõestatud, et looduses viibimine teeb inimesed loovamaks ja (looduses) liikumine paneb aju tööle, arendati lisaks ka õues töötamise võimalusi – soetati välimööbel, päikesevari ja gaasisoojendid.

Projekti tulemusel on Põlvamaal nüüd oma näoline ja unikaalne kaug- ja koostöökeskus ning järvekaldale puhkamiseks mõeldud saunaala. See lisab piirkonnale kindlasti väärtust ja toob juurde uusi ärikliente, kes muidu tõenäoliselt piirkonda ei satuks.

Maakonna moto „Põlvamaa – rohelisem elu“ sai tänu projektile kindlasti kinnitust!

**Põlvamaa –
rohelisem elu!**

Põlvamaal on nüüd omanäoline ja unikaalne
kaug- ja koostöökeskus ning puhkamiseks
mõeldud saunaala järve kaldal.

Toetuse saaja: Indrek Maripuu FIE, Loovusait OÜ

Kohalik tegevusrühm: Põlvamaa Partnerluskogu

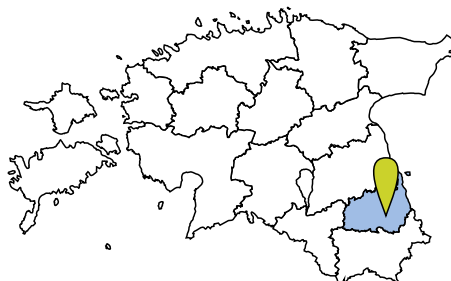
Projekti asukoht: Neitsijärve talu, Uibujärve küla,
Põlva vald, Põlvamaa

Veebileht: loovusait.ee

Projekti peamised tegevused: Kontorihoone
paigaldamine, sisustamine ning saunaala objektide
tellimine ja paigaldamine ning inventari soetamine

Teostamise aastad: 2018–2022

Toetused kokku: 23 849 €

Lubja kogukonnakeskus pakub kohalikele aastaringselt rõõmu

Viimsis puudus seni koht, kus pidada suuremaid vabaõhuüritusi. Lubja klindiasangul asuv vabaõhu kogukonnakeskus lahendas selle probleemi – klindiasangu pealne Ingli kinnistu on selleks ideaalne miljööväärtuslik paik. Kinnistul olid olemas ka lava koos varjualusega ning mõned räämas tualetid.

Projekti abil said uunduskuuri tualetid, lava ja varjualune, juurde ehitati pinke. Loodud kogukonnakeskus võimaldab nüüd ühiseid üritusi pidada aastaringset – väliköök, lõkketoidu taristu ja telgid loovad täiusliku koosluse. Moodulmaja võimaldab keskuse aastaringset kasutamist. Seal on köök ja istumisala koos kaasaegse esitlustehnikaga. Moodulmaja ümber on suur ja avar terrass, mille kõrval asub „Aruka küla arenguprogrammi“ raames eritellimusena valminud ja paigaldatud nutikas pink, mis jutustab Viimsi kandi ajalugu.

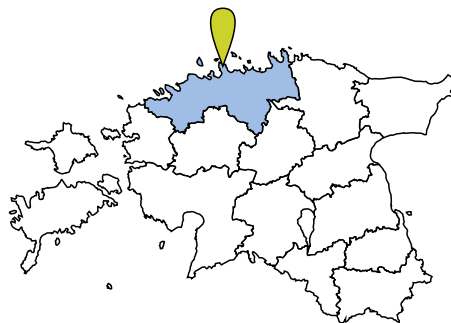
Projekti abil on loodud unikaalne ja uuenduslik kooskäimise koht, mis toob kogukonna ühtsemalt ja aktiivsemalt kokku ning rikastab piirkonna loodus- ja kultuuripärandit. Projekt on süvendanud kohalike sidet oma kodukohaga, suurendades hoolimist selle vastu.

Projekti abil on loodud unikaalne ja uuenduslik kooskäimise koht, mis toob kogukonna ühtsemalt ja aktiivsemalt kokku ning rikastab piirkonna loodus- ja kultuuripärandit.

Toetuse saaja: MTÜ Lubja Külaselts
Kohalik tegevusrühm: Põhja-Harju Koostöökogu
Projekti asukoht: Lubja küla, Viimsi vald, Harjumaa
Veebileht: Facebook – Lubja Külaselts MTÜ
Projekti peamised tegevused: Lubja klindiasangul vabaõhu kogukonnakeskuse arendamine
Teostamise aastad: 2022–2023
Toetused kokku: 56 500 €

Meeste Koda Haapsalu Kuuri eesmärk on meeste heaolu, tervise ja suhtluse eest seismine, üksilduse vähendamine ja käsitöösuskuste hoidmine.

Toetuse saaja: MTÜ Meeste Koda Haapsalu Kuur

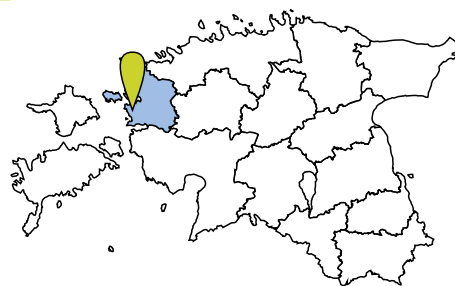
Kohalik tegevusrühm: Kodukant Läänemaa

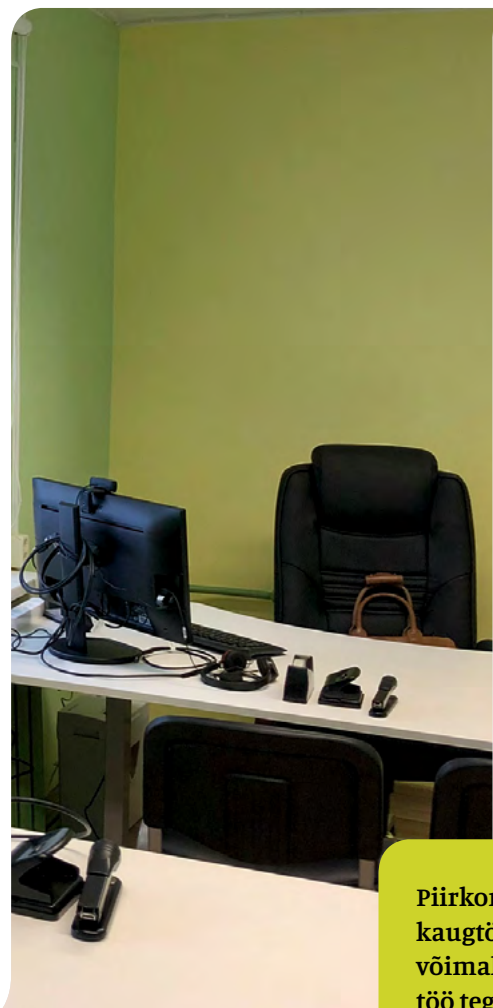
Projekti asukoht: Uuemõisa alevik, Ridala vald, Läänemaa

Projekti peamised tegevused: Avatud töökotta kogukonna-teenuste osutamiseks vajalike seadmete soetamine

Teostamise aasta: 2023

Toetused kokku: 4 320 €

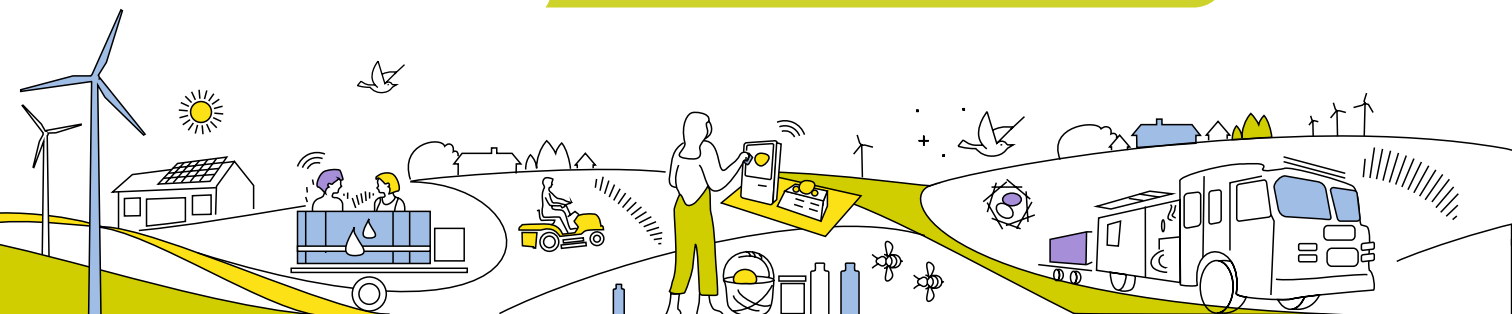
Privaatse kaugtöökontori loomine Räpinasse

Kaugtöö tegemise vajadus on praeguseks saanud uueks normaalsuseks. Inimesed on aina liikuvamad ja töökohadki kodust kaugemal. Et kodus pole alati piisavalt häid tingimusi, on kogukonnad maapiirkondades hakanud looma kaugtöö tegemise kontoreid.

Ka Räpinas tekkis vajadus kaugtöö tegemise koha järele. Toetuse abil sisustati Koiva maja ühes ruumis kaks töökohta kontorimööbli ja vajaliku kontori- tehnikaga. Teenus on mõeldud piirkonna elanikele.

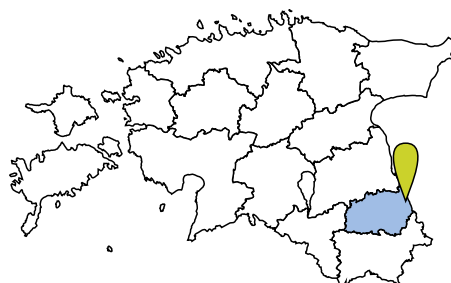
Koostöös Sihtasutusega Põlvamaa Arenduskeskus (kaugtöövõrgustik Kupland) ja kohalike ettevõtjatega on ümbruskonna elanikel nüüd võimalus kasutada kaugtöökontorit Räpinas, kus on tagatud head võimalused keskendumist, rahu ja vaikust nõudva töö tegemiseks või kolleegiga arutelu pidamiseks.

Piirkonna elanikel on võimalus kasutada kaugtöökontorit Räpinas, kus on tagatud head võimalused keskendumist, rahu ja vaikust nõudva töö tegemiseks või kolleegiga arutelu pidamiseks.

Toetuse saaja: SA R pina Inkubatsioonikeskus
Kohalik tegevusrühm: Piiriveere Liider
Projekti asukoht: Jõe tn 4, R pina, Põlvamaa
Veebileht: ariabi.ee
Projekti peamised tegevused: Kontoriruumi
 sisustamine kontorimööbli ja vajaliku tehnikaga
Teostamise aastad: 2020–2022
Toetused kokku: 2 428  

Valgma külaseltsi pikaaegse unistuse täitumine – isemajandav külamaja

Valgma külamaja oli külaseltsi suureks unistuseks juba esimesest tegutsemise päevast peale. Sooviti kodu lähedale kohta, kus saab aastaringselt kohtuda ning korraldada mõnusaid ja kogukonda ühendavaid ettevõtmisi, mis toetavad kogukonna vaimset ja füüsilist tervist ning pakuks lastele tegutsemislusti.

Projektiga rekonstrueeriti Valgma külaplatsil asuv katusealune ümber külamajaks. Tööde käigus ehitati üles ja soojustati seinad, ehitati lagi, põrand, terrass, paigaldati ukSED ja rajatati tehnovõrgud. Külamaja rajamisel oli üks oluline eesmärk, et maja peab end ise tasa teenima ja teenitud tulu abil on võimalik omakorda üritusi korraldada.

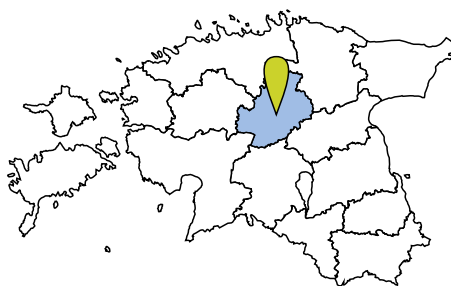
2021. aasta lõpus sai isemajandav külamaja valmis ning on sellest ajast hea energia ja rõõmsate inimestega täidetud – hea eeskuju ka teistele külaseltsidele!

Valgma isemajandav külamaja on täidetud hea energia ja rõõmsate inimestega.

Toetuse saaja: MTÜ Valgma Külaselts
Kohalik tegevusrühm: Järva Arengu Partnerid
Projekti asukoht: Valgma küla, Paide linn, Järvamaa
Veebileht: valgmaselts.ee/valgma-kulamaja ja
facebook.com/valgmaridakula
Projekti peamised tegevused: Valgma isemajandava
külamaja ehitamine
Teostamise aastad: 2020–2021
Toetused kokku: 15 000 €

Teadlik ja õppiv kogukond Vana-Vigalas

Aktiivsemad külaelanikud pöördusid MTÜ Jätksuutlik Vana-Vigala poole sooviga korraldada Vana-Vigala mõisas kontsertõhtuid Eesti tuntud artistidega. Nendest sündmustest kasvasid omakorda välja uued vajadused: tervise turgutamine, kohaliku ajaloo tundmaõppimine, uute oskuste omandamine ja ettevõtluse arendamine.

Valdkondade laiendamiseks kaasati projekti mitmed kohalikud partnerid, kes oleksid nõu ja jõuga abiks – Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Vana-Vigala põhikool, Vana-Vigala rahvamaja ja Heltan OÜ.

Projekti tulemusena toimus mitmeid sündmusi: mõisakontserdid, kohtumised ja loengud huvitavate inimestega, tervisepäev, lindude pesakasti ehitamise ja magustoitude valmistamise õpitoad kohalikes koolides ning õppereis kohalikku LEADER-piirkonda, et saada innustust nende tegevustest ja projektidest. Lisaks valmis trükis endisaja pidepunktidest Vana-Vigalas.

Lisaks uute teadmiste ja oskuste omandamisele on tänu projektile tugevnenud ka kogukonnatunne. Õppereis avardas osalejate silmaringi ja andis uusi ideid oma tegevuse alustamiseks. Projekti mõju ei piirdu vaid oma küla piiridega, sest teavitustegevustega anti eeskuju ka kaugematele küladele.

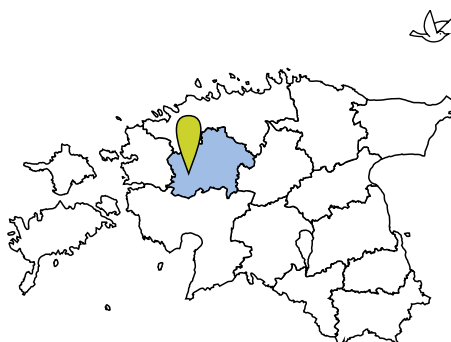

Lisaks uute teadmiste ja oskuste omandamisele on tänu projektile tugevnenud ka kogukonnatunne.

Koolitus: desserdid. Fotod: M. Üürike

Toetuse saaja: MTÜ Jätkusuutlik Vana-Vigala
Kohalik tegevusrühm: Raplamaa Partnerluskogu
Projekti asukoht: Vana-Vigala, Märjamaa vald, Raplamaa
Veebileht: jatkusuuutlik.ee
 Facebook - MTÜ Jätkusuutlik Vana-Vigala
Projekti peamised tegevused: Kontsertide, koolituste, õpitubade ja õppereisi korraldamine ning trükise väljaandmine
Teostamise aastad: 2019–2022
Toetused kokku: 14 187 €

Kogukonna kerksuse tõstmine ja tõhus toimimine kriisides

Kriisideks ja õnnetusteks peavad olema hästi ettevalmistunud nii vabatahtlikud päästjad kui kohalik kogukond. Kogukonna kerksuse eesmärk on säilitada tõhus toimimine, turvalisus ning hädavajalike teenuste jätkumine olenemata sellest, kas tegu on kriisiolukorraga või mitte. Kogukonna ettevalmistamise kriisideks on võtnud südameasjaks Pärnu-Jaagupi Tuletõrjeselts.

Projekti käigus soetati koostöö korraldamiseks vajalik tehnika, mobiilne elektrigeneraator ja sisustati kriisiruum kriisimajutuseks. Koolitused toimuvad pidevalt, sest lisaks üldistele teadmistele peavad vabatahtlikud päästjad, omavalitsuse töötajad ja teised kogukonna liikmed arvestama erinevate rollidega kriisiolukorras toimetulekul.

Elektrigeneraatorit saab transportida kohta, kus on tekkinud kriitiline vajadus kogukonnale olulistel objektidel: koolimajad, lasteaiad, hooldekodud, perearstikeskus, vee- ja reovee pumplad. Kriisiruum peab andma võimaluse inimestel olla soojas ja kiirelt taastuda looduse või inimeste poolt tekitatud olukordadest. Ruum sisustatakse välivoodide, mattide, magamiskottide ja voodiriietega. Projektis taotletavaid vahendeid ja võimalusi ei ole vabatahtlikel päästjatel varem olnud.

Kogukonna kerksuse eesmärk on säilitada tõhus toimimine, turvalisus ning hädavajalike teenuste jätkumine olenemata, kas tegu on kriisiolukorraga või mitte.

Toetuse saaja: Pärnu-Jaagupi Tuletõrjeselts MTÜ
Kohalik tegevusrühm: Rohelise Jõe maa Koostöökogu

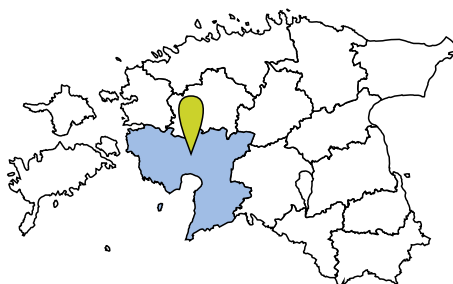
Projekti asukoht: Pärnu-Jaagupi,
 Põhja-Pärnumaa vald, Pärnumaa

Veebileht: Facebook - Pärnu Jaagupi Tuletõrjeselts

Projekti peamised tegevused: Soetati koolituste läbiviimiseks vajalik tehnika, mobiilne elektrigeneraator ja vahendid kriisimajutuseks.

Teostamise aastad: 2022–2024

Toetused kokku: 30 000 €

Soomaa ühtse külastustaristu arendamine suurendab kogukonna koostööd

Soomaa on tuntud loodusturismi sihtkohana nii Eestis, Baltikumis kui kaugemalgi. Siinsed jõed ja sood oma veerežiimiga tekitavad eriti kevadiste üleujutuste perioodil omanäolise viienda aastaaja. Üha kasvav külastajate arv nõuab läbimõeldud visiooni ja korralikku taristut, mis eeldab piirkonna kõigi omavalitsuste ja erinevate sektorite vahelist koostööd. Lisaks omapärasele loodusmaastikule soovitakse pakkuda ka kohalikku toitu ja teenuseid.

Rohelise Jõemaa Koostöökogu eestvedamisel korrastati piirkonna viitade, siltide ja veebilehe visuaalne väljanägemine. Soomaa piirkond sai spetsiaalselt kujundatud väravad Suure-Jaani ja Torisse, O-kujulised infokaardid, piiritähised ja Soomaa üleujutuste rekordit märkivad märgid. Soomaa värava juurde rajati lilleniidud metsikutest lilledest, mida ei niideta. Teenuste kvaliteedi parandamiseks koolitati ürituste korraldajaid ja matkajuhte, et tagada teadmised veeohutusest, tihendada koostööd ettevõtjate ning teenusepakkujate vahel.

Kauni kodukoha turundusstrateegia ühine väljatöötamine tihendas suhteid kogukonnas ja tugevdas omakandi tunnet.

Kodukoha turundusstrateegia ühine väljatöötamine tihendas suhteid kogukonnas ja tugevdas omakandi tunnet.

Soomaa jõed ja sood tekitavad
kevadiste üleujutuste perioodil
omanäolise viienda aastaaja.

Foto: Ülo Soomets

Toetuse saaja: Rohelise Jõemaa Koostöökogu

Kohalik tegevusrühm: Rohelise Jõemaa piirkond

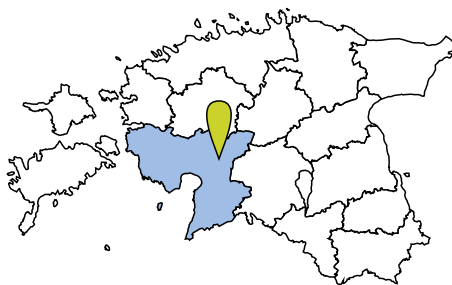
Projekti asukoht: Rohelise Jõemaa piirkond

Veebileht: jõemaa.ee

Projekti peamised tegevused: Koostöö arendamine ja
ühtse külastustaristu rajamine Soomaa piirkonnas

Teostamise aastad: 2020–2022

Toetused kokku: 60 000 €

Kolme küla kohtumised lisasid uut hingamist

Tõrva valla kolme kogukonna – Taagepera, Ritsu ja Riidaja külade – inimesed said hakkama sellega, et kaasasid ühistesse tegemistesse nii noored, tööealised kui pensionärid. Seda polegi nii vähe, kui teada, et külades asuvad majapidamised hajali, tööl käiakse kaugel ja igapäevast omavahelist suhtlemist pole kuigi palju.

Kolme küla ühise tegevuse eesmärk oli jagada külade kogemusi ja teadmisi ning seeläbi kaasata rohkem inimesi kohaliku kogukonna tegemistesse. Uuenduslik oli, et kogukonnad ühiselt algatasid

ja kirjutasid projekti erinevate tegevusvõimalustega oma kogukondade inimestele.

Tänu üritustele (keraamika õpituba, õppereis Lätti, loodusmatk ja jututuba) suurenes koostegevuse huvi omavalitsuse territooriumil. Lisaks oli inimestel võimalus tutvuda teiste kogukondade tegemistega ja nende kodupaigaga. Projekt andis oskused ja teadmised ühtse meelega tagamiseks kogukondades, arendas sotsiaalset suhtlemist, tugevdas Tõrva valla külakogukondasid ning suurendas ettevõtlikkust. Hea meel on tõdeda, et ka külade noored suhtlevad nüüd rohkem teiste kogukondade noortega.

Koos tegutsedes saadi veelkord kinnitust, et tõmbekeskustes (Tõrva, Valga, Viljandi, Karksi-Nuia, Tartu) tööl käies on paikkondlik tegevus ja seltsielu üliolulised, et külad püsiksid.

Savi õpituba. Foto: Pille Valner

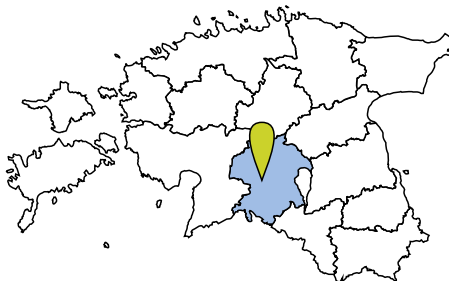

Koos tegutsedes saadi kinnitust, et tõmbekeskustes tööl käies on paikkondlik tegevus ja seltsielu üliolulised, et külad püsiksid.

Taagepera külaselts, Ritsu küla ja Põdrala küla Läti õppereisil 2022 august. Foto: Marten Letlane

Toetuse saaja: MTÜ Taagepera Külaselts
Kohalik tegevusrühm: Mulgimaa Arenduskoda
Projekti asukoht: Taagepera küla, Tõrva vald, Valgamaa
Veebileht: Facebook - Taagepera Külaselts
Projekti peamised tegevused: Keraamika õpitoa, õppereisi, loodusmatka ja jutuõhtu korraldamine kogukonna liikmetele
Teostamise aastad: 2022–2023
Toetused kokku: 6 323 €

Nutikad lahendused avalikus ruumis aitavad vähendada süsiniku jalajälge

Energia- ja keskkonnasäästlike lahenduste kasutusele võtmine kliimamuutustega silmitsi seisvas maailmas on kasvav trend. Teenäitajaks on avalik ruum. Vinni vallas Ulvi külas on päikeseenergiaal töötavad prügikastid ning Ulvi Kodu hooldekodus ja lasteaias taastuvenegiat kasutavad kompostimisseadmed.

Foto: Kadri Kuusmik

Prügikast on valmistatud 100% taaskasutatavatest materjalidest, on vandalismikindel tänu 3 mm terasmaterjalile, kaane avamine on jalaga opereeritava pedaalgiga. Sisseehitatud pressiga nutikas prügikast tihendab jäätmeid 5–8 korda, olles ühendatud andurite ja GPS-süsteemi kaudu kaugjuhtimise platvormiga, mille kaudu antakse märku tühjendamisvajadusest.

Kompostimisseade aitab vähendada prügimäele veetavat biojätmete hulka, alandades seeläbi orgaanilistest jätmetest tekkiva metaangaasi hulka ning süsinikdioksiidi heidet ehk süsinikujalajälge. Jätmete sisendvõimsus on 4–5 kg päevas, jätmete vähendamisega 80–90%, mis nõuab komposti eemaldamist vaid korra nädalas.

Hea meel on tõdeda, et nutikad prügikastid ja komposteerijad on pälvinud ka meedia ja elanike positiivset tähelepanu.

Nutikad prügikastid ja komposteerijad on pälvinud meedia ja elanike positiivset tähelepanu.

Komposteerimise järjekorras. Foto: Gustav Saar

Toetuse saaja: Vinni Vallavalitsus

Kohalik tegevusrühm: Virumaa Koostöökogu

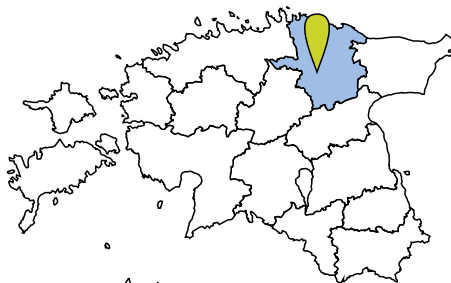
Projekti asukoht: Ulvi küla, Vinni vald, Lääne-Virumaa

Veebileht: vinnivald.ee

Projekti peamised tegevused: Energiasääst ja loodushoid: päikeseenergiaal töötavate prügikastide ja taastuvenergiat kasutavate kompostimisseadmete soetamine ja paigaldus

Teostamise aastad: 2022–2023

Toetused kokku: 14 999 €W

Laekvere noored kohtuvad *skate*-pargis

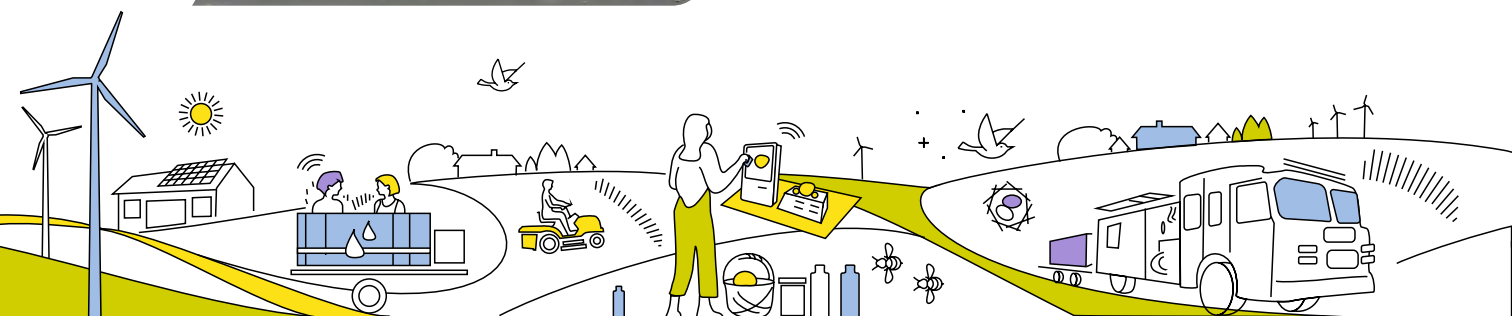
Laekvere alevikus on nüüdsest kaasaegne rulapark, mis annab tegevust ja valmistab rõõmu kohalikele noortele. *Skate*-pargi rajamise idee sai alguse piirkonna strateegia aruteludel.

Piirkonna elanike ja valla töötajate ühisaruteludel kerkisid üles kaks teemat: lammutada aastaid tühjana seisnud ja ohtlikuks muutunud hoone ning tekitada juurde väliseid vaba aja veetmise võimalusi tervele kogukonnale. Lammutamisega vabanes 600 ruutmeetrit vaba ala, kuhu spordirajatis hästi sobis. Sinna paigaldati *skate*-pargi elemendid, kaks LED-valgustiga posti, turvakaamera ja puidust piire. Kompleksi kuulub veel puidust varjualune ja jalgrattahoidja. Neid, keda rulapargi tegevused ei köida, saavad värskes õhus tegutseda: kasutada välilauatennise komplekti, mängida malet või pidada piknikku maleruutudega laual.

Laekveres on nüüd rakenduse leidnud aastaid kasutama ala, suurenenud on turvalisus ja loodud on mitmekülgseid vaba aja veetmise võimalusi.

Laekveres on rakendust leidnud aastaid kasutama ala, suurenenud on turvalisus ja loodud on uusi põnevaid vaba aja veetmise võimalusi.

Toetuse saaja: Vinni Vallavalitsus

Kohalik tegevusrühm: PAIK

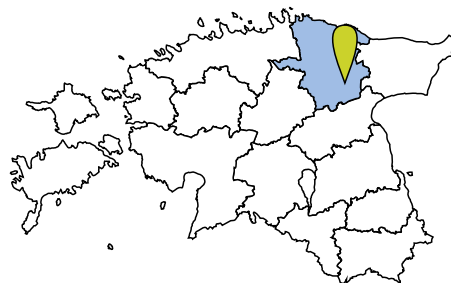
Projekti asukoht: Laekvere alevik,
Vinni vald, Lääne-Virumaa

Veebileht: pandivere.eu, vinnivald.ee

Projekti peamised tegevused: Skate-pargi
väljaehitamine

Teostamise aastad: 2022–2023

Toetused kokku: 49 999 €

Kui mänguväljakust saab kogukonna kohtumispaik

Haljala aleviku pereväljak pakub rohkelt võimalusi sportimiseks ja pallimänguks ning niisama lustimiseks pere noorimatele kui ka täiskasvanutele. Talvisel ajal avatud uisuplats meelitab kohale hokisõpru ja künkanõlvadel saab kelgutada.

Haljala alevikus oli seni puudus laste mänguväljakute atraktsioonidest erinevatele vanuserühmadele, kus korraga oleks tegevust nii lastele kui lastevanematele. Uus põik 8 kinnistu oli juba varasema detailplaneeringu järgi puhkerajatise alune maa. Kuna seni oli maa alakasutatud ja rikkus elukeskkonna visuaali, saigi uue väljaku rajamise eesmärgiks avalikus ruumis terviku loomine, et mitmekesistada elanike liikumisharjumusi ja kasvatada elukeskkonna atraktiivsust.

Tegus Tahmaküla kogukond, kes on mitmeid aastaid korraldanud Tahmaküla tänavafestivali, oli nüüdki algatuse eesotsas. Projekti alustati pinnase planeerimistööde ja reljeefi kujundamisega.

Pereväljakule paigaldati kiiged erineva vanusega lastele, joonistustahvel, karussell, tasakaalu- ja ronimisalad erinevatele vanuseastmetele, võrkkiik, jõulinak, erinevad tegevusseinad, tunnel ja mänguonn väikelastele, lauatenise ja malelaud, lauajalgpall, mängulaev, mis kujutab endast vana kaluripaati, lisaks jalgrattahoidik, istepingid jms.

Hea meel on tõdeda, et 2023. a mais toimunud talgutel istutasid kogukonna liikmed väljakule kuuseheki.

Väljaku rajamise eesmärk oli elanike liikumisharjumuste mitmekesistamine ja elukeskkonna atraktiivsuse kasvatamine avaliku ruumi terviku loomise kaudu.

Toetuse saaja: MTÜ Klots

Kohalik tegevusrühm: Partnerid

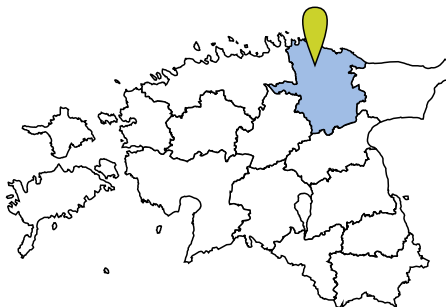
Projekti asukoht: Haljala alevik, Haljala vald, Lääne-Virumaa

Veebileht: Facebook – MTÜ KLOTS

Projekti peamised tegevused: Pereväljaku rajamine ja inventari soetamine

Teostamise aastad: 2022–2023

Toetused kokku: 49 998 €

Renoveeritud Kangsti külamaja parandab kogukonna elukeskkonda ja koostööd

Kangsti Külaselts on tegutsenud üle 20 aasta ja tegelenud kogukonna seltsi- ja kultuurielu korraldamisega, rajanud ja sisustanud avalikuks kasutuseks mõeldud külaplatsid ja kasutanud neid traditsiooniliste küla- ja väliürituste korraldamiseks.

Külamaja jaoks sobis hästi aastaid tühelt seisnud Naadi kõrtsihoone. Pärast renoveerimist hoo-
gustus hoone kasutus kogukonna tegevusteks. Oma maja ja hea ruum loob lisaväärtust, tõstab
elukeskkonna kvaliteeti ja suurendab motivatsiooni noortel piirkonda jääda.

Värskest renoveeritud majas saab korraldada koolitusi, huvialaringe, talutoidu õpikööke, võimalik on avada väike kohvik ja raamatute laenutus. Tulevikus on plaanis korraldada laste sünnipäevi ja pakkuda teisi kogukonnateenuseid. Tänu korralikule külamajale paranes koostöö ja infovahetus kogukonnas. Kriisilukorras on külamaja hädavajalik staabipunkt ning elanike info- ja kogunemiskoht. Hoones on kiire internetiühendus, mis samuti parandab elukeskkonna kvaliteeti.

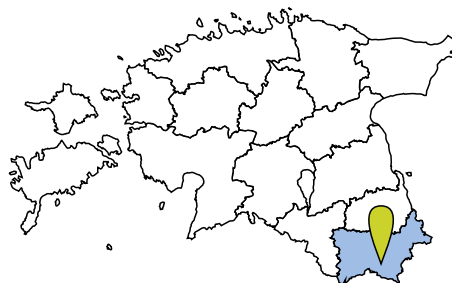
Renoveeritud külamaja mitmekesisistab küla tegevusi ning pakub häid võimalusi ühistegevuseks, panustades arukasse koogukonna arengusse.

Renoveeritud külamaja mitmekesis-
tab küla tegevusi ning pakub häid
võimalusi ühistegevuseks, panustab
arukasse kogukonna arengusse ja
suurendab noorte motivatsiooni
piirkonda jäämiseks.

Toetuse saaja: MTÜ Kangsti Külaselts
Kohalik tegevusrühm: Võrumaa Partnerluskogu
Projekti asukoht: Kangsti küla, Rõuge vald, Võrumaa
Veebileht: facebook.com/kangsti.kulaselts.5
Projekti peamised tegevused: Endise Naadi
 kõrtsihoone renoveerimine külamajaks
Teostamise aastad: 2022–2023
Toetused kokku: 47 163 €

Multifunktsionaalne bussipeatus näitab külaelanike nutikust

Saarlaste huumor on hästi tajutav, kui sõita Atla küla bussipeatuse juurde. Isegi bussipeatus-infostend on kalurikülale omase ilmega: katus on paadi kujuline ja stendi küljed on kala kujulised, mis kaitsevad kenasti tuult eest.

Vajadus valgustatud ja varjualusega bussipeatuse järele tõusis teravalt päevakorda, kui Atla külla lisandus peresid ning kooliminevaid lapsi tuli tublisti juurde. Valgustust vajasis lisaks reisijatele ka bussijuhid, et paremini kitsal sügavate kraavidega teel bussidega manööverdada.

Tegus külaselts selgitas välja, et vajadusi külaelu paremaks korraldamiseks oli mitmeid, lisaks bussipeatusele tunti puudust küla teadetetahvlist. Nii tuldi mõttele, et uus infostend võiks olla multifunktsionaalne, kus on postkastid, bussi ootamiseks katusealune koos pingiga ja loomulikult võimalus teadete ülesriputamiseks.

Kohalikud on seda meelt, et nüüd on vana kaluriküla ilme muutunud atraktiivsemaks ja kaasaegsemaks, lisaks aitab valgustatud bussipeatus tõsta kogukonna turvatunnet.

Nüüd on vana kaluriküla ilme muutunud atraktiivsemaks ja kaasaegsemaks, lisaks aitab valgustatud bussipeatus tõsta kogukonna turvatunnet.

Toetuse saaja: Atla Küla Selts MTÜ

Kohalik tegevusrühm: Saarte Koostöökogu

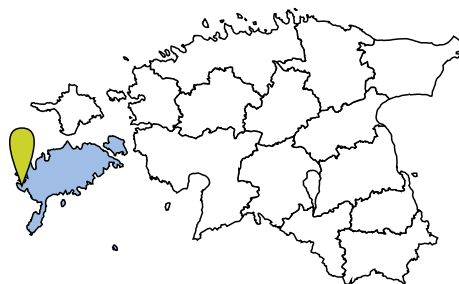
Projekti asukoht: Atla küla,

Saaremaa vald, Saaremaa

Projekti peamised tegevused: Autonoomse valgustuspostiga infostend-bussipeatuse rajamine

Teostamise aasta: 2019

Toetused kokku: 6 164 €

Laimjala küla algatus on Saaremaal ja üle maailma saanud palju tähelepanu.

Laimjala bussiootepaviljon inspireerib inimesi üle maailma

Kuidas kõige paremini kohalikke loopealseid taimi ja liblikaid tutvustada ning loodushoidu ja keskkonnateadlikku käitumist õpetada? Ikka õuesõppega ja bussipeatuses! Ilma naljata, saarlastel on see hästi õnnestunud. Selleks renoveeriti pea pool sajandit vana räämas bussiootepaviljon, mille seintele maaliti kauneid loopealseid taimi.

Laimjala küla on viimase kümnendiga tublisti arenenud, uue väljanägemise on saanud mitmed märgilised objektid nagu külapood, Laimjala rahvamaja, väliraamatukogu jpm, vaid bussiootepaviljon riivas oma väljanägemisega silma. Appi tuli Laimjala Loodussõprade Selts, kelle eestvedamisel renoveeriti paviljon interaktiivseks õuesõppe paigaks nii kohalikele kui saare külalistele. Lisaks esteetilisele ja funktsionaalsele parendusele on bussiootepaviljonis nüüd prügi sorteerimise võimalus, uus paekivist põrand ja tammepuust pingid, maaliti hoone sisepindadele täpsete liigitunnustega 64 loopealset soontaime ja 12 päevaliblikat koos teaduslike nimetustega eesti, inglise ja ladina keeles.

Laimjala küla algatus on Saaremaal ja üle maailma palju äramärkimist leidnud: üleilmne grupeering *Illustrious Botanical Illustrations* on andnud bussipeatusele üle 1000 tunnustuse, lisaks on mitmed Euroopa ja ka USA tegusad inspiratsiooni saanud saarlaste ettevõtmisest.

Bussiootepaviljon renoveeriti
interaktiivseks õuesõppe paigaks nii
kohalikele kui saare külalistele.

Toetuse saaja: Laimjala Loodussõprade Selts

Kohalik tegevusrühm: Saarte Koostöökogu

Projekti asukoht: Laimjala küla,

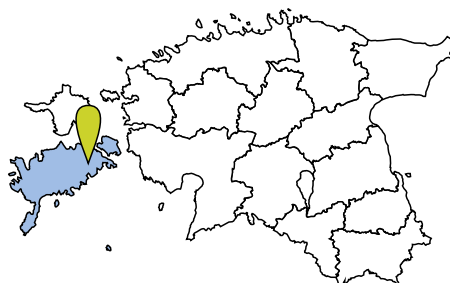
Saaremaa vald, Saaremaa

Veebileht: [facebook.com/
laimjalaloodussopradeselts](https://facebook.com/laimjalaloodussopradeselts)

Projekti peamised tegevused: Bussiootepaviljoni
renoveerimine ja disain

Teostamise aastad: 2020–2021

Toetused kokku: 10 512 €

Kogukonnakeskuse renoveerimine andis tuult tiibadesse

Lohkva kogukond sai endale projekti abil renoveeritud kogukonnakeskuse ruumid ja seeläbi lisandus mitmeid tegevusi nii noortele kui täiskasvanutele.

Seni ei olnud Lohkva piirkonnas piisavalt tänapäevaseid ruume, et tegeleda huvialade ja noorsootööga. Kasutuna ja kehvast seisusest ruumide renoveerimine andis uued võimalused erinevatel vanusegruppidel osaleda kogukondlikest tegevustest.

Valminud jõusaal koos pesuruumidega võimaldab spordiga tegeleda noortel alates 16. eluaastast, kes tavalises noortekeskuses meelepärase tegevust ei leia.

Kohalike sõnul tõstis tekitas kogukonnakeskuse renoveerimine uue taseme erinevate teenuste pakkumiseks ja kooskäimiseks. Hoogsalt on käima läinud noortekeskus ja avatud noorsootööteenus. Lisaks pakutakse nii noortele kui ka täiskasvanutele erinevaid vaba aja veetmise võimalusi – jooga beebiootajatele kui ka eakatele, kogukonnaköök, õmblusring ning võimalus rentida ruume erinevateks üritusteks. Tänu sellele on elavnenu ka kohalik ettevõtlus.

Kohalike sõnul tekitas kogukonnakeskuse renoveerimine uue taseme erinevate teenuste pakkumiseks ja kooskäimiseks.

Toetuse saaja: MTÜ Lohkva Külaselts

Kohalik tegevusrühm: Tartumaa Arendusselts

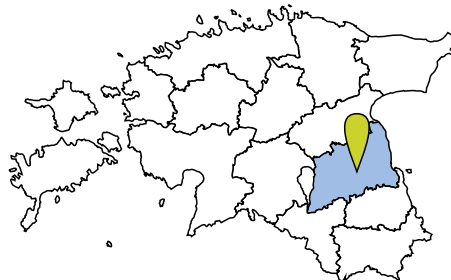
Projekti asukoht: Lohkva küla, Luunja vald, Tartumaa

Veebileht: Facebook - MTÜ Lohkva Külaselts

Projekti peamised tegevused: Lohkva kogukonnakeskuse I korruse ruumi renoveerimine

Teostamise aastad: 2020–2021

Toetused kokku: 41 206 €

Märksõnade register

Aruka küla strateegiad 6, 28

Bussipeatus 62, 64

Digitaalsus 14

Energiasäästlikkus 16, 54

Ettevõtlus 20, 30, 32, 36, 42

Hügieen 18, 26

Infostend 50, 62

Isemajandav 22, 44

Kaasatuse tõstmine 28, 32, 34, 38, 40, 46

Kaugtöö 36, 42

Kino 14

Kliimamuutused 54

Kogukond 10, 12, 22, 24, 48, 52

Kogukonna turvalisus 62

Kogukonna ühendamine 6, 28, 32, 34, 38, 40, 44, 46, 52

Kogukonnakeskus 12, 16, 32, 38, 44, 60, 66

Kogukonnateenus 22, 26

Kohalik toit 12, 30

Koolitused 6, 32, 34, 46, 48, 60

Koostöö 6, 8, 10, 22, 24, 28, 32, 34, 50

Kriisijuhtimine 18, 48

Kultuur 10, 14, 24, 52

Kultuuripärand 24

Käsitöö 40

Küla areng 44

Külamaja 16, 44, 60

Küttesüsteem 16

Looduskeskkond 36, 64

Loodusturism 50

Maamehed 40

Maaturism 12, 50

Mobiilsus 8, 14, 18, 20, 26

Mänguväljak 58

Noored 8, 10, 56, 58

Skate-park 58

Piirkonna ajalugu 24, 34, 38

Prügimajandus 54

Põlvkondade vahetus 28

Põlvkondade ühendamine 10, 66

Päikeseenergia 54, 62

Pääste 48

Talupood 30

Tuletõrje 18, 48

Uued teenused maapiirkonnas 14, 20, 30, 32, 42

Vaba aeg 20, 56, 58

Õuesõpe 64

